

Bijlagenboek raadsvoorstel

Raadvoorstel inzet Rijkscompensatiemiddelen Cultuur

Overzicht van bijlagen

Bijlage 1	motie RM022-0022
Bijlage 2	aanvullende toelichting
Bijlage 3	uitwerking makersklimaat
Bijlage 4	uitwerking Buurtcultuur
Bijlage 5	uitwerking jongerencultuur
Bijlage 6	budgetspecificatie

De uitvoeringsnota *Cultuur versterckt* is separaat toegevoegd als bijlage 7 bij het raadsvoorstel

BIJLAGE 1

RMO22-0022

Motie vreemd aan de orde van de dag besteding coronagelden

De gemeenteraad van Bergen op Zoom, in vergadering bijeen op 29 september 2022,

overwegende dat:

- de coronamaatregelen een forse financiële impact hebben gehad op deze sector.
- het daarom van belang is dat deze sector de noodzakelijke financiële steun krijgt om weer goed te kunnen blijven functioneren.
- het evenwel niet uitgesloten is dat vanwege het aantal ingediende aanvragen een deel van het Noodfonds en de Stimuleringsregeling onbenut blijft.
- het in dat geval wenselijk is, dat de overgebleven gelden beschikbaar blijven voor de culturele sector, en op voorstel van het college hieraan een bestemming kan worden gegeven ten gunste van de culturele sector.
- De verenigingen/organisaties/cultuurmakers zijn aangeschreven en geattendeerd zijn op de regeling en het stimuleringsfonds. Maar dat het aannemelijk is dat door nasleep van de Coronaperiode men er in voorkomende gevallen nog niet aan toe is gekomen om een aanvraag in te dienen.
- Het mogelijk is dat een aantal verenigingen in eerste instantie vermoedde dat zij niet in aanmerking kwamen voor de regelingen maar door ervaringen en informatie van anderen eventueel wel kansen zien.

Spreekt uit dat:

- nog een poging gedaan moet worden om verenigingen te attenderen op deze regeling.
- indien na afronding van beide subsidieregelingen blijkt dat het budget niet volledig benut is én indien er nog budget beschikbaar is vanuit het budget om de lange termijn effecten op te vangen, het resterende budget in zijn geheel wederom ten goede moet komen aan de culturele sector.

En verzoekt het college:

- nog een gerichte benadering te doen aan alle culturele verenigingen en culturele organisaties;
- tevens een openbare oproep te doen op de website, de gemeentepagina, social mediakanalen en via een persbericht. En hier een ervaring van een aanvrager in mee te nemen;
- indien er dan nog middelen overblijven een voorstel aan de raad voor te leggen hoe dit resterende budget wederom ingezet kan worden zodat het ten goede komt aan de culturele sector.

En gaat over tot de orde van de dag

Bergen op Zoom, 29 september 2022

CDA/Groep Dam/Siebelink

50Plus

Groep Akkaya

PvdA / Groen Links
Lokaal realisme

Unaniem
aangenomen
29/09/22

BIJLAGE 2

Cultuur versterckt

De uitvoeringsnota *Cultuur versterckt* is een vertaling van de Pijlervisie Sociaal en Veilig uit 2024 naar een samenhangende koers om kunst en cultuur in te zetten bij maatschappelijke en economische opgaven met drie programmalijnen: (1) Meedoen (bevorderen van sociale cohesie en inclusie); (2) Ontwikkelen (stimuleren van creatieve groei en talentontwikkeling) en (3) BeLeefstad (versterken van de identiteit en aantrekkingskracht van Bergen op Zoom).

De uitvoeringsnota *Cultuur versterckt* sluit aan bij twee centrale opgaven: de transformatie van het sociaal domein en de ontwikkeling naar een BeLeefstad. Dit raadsvoorstel, voor de inzet van Rijkscompensatiemiddelen, sluit aan bij de Pijlervisie Sociaal en Veilig en de Pijlervisie Economie die vertaald is naar de uitvoeringsnota. Kunst en cultuur spelen een belangrijke rol bij het versterken van de sociale basis, het vergroten van de toegankelijkheid van cultuur en het bieden van ruimte aan zelfstandige makers en jongeren.

Positieve gezondheid is één van de belangrijkste uitgangspunten van *Cultuur versterckt*. De eigen waarden van kunst en cultuur – als schoonheid, creativiteit, verbeelding en ontmoeting – worden ingezet als middel om welzijn, samenleven en economie te versterken. Onderzoek van de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) toont aan dat kunst en cultuur bewezen bijdragen aan de kwaliteit van leven en pleit voor een brede inzet van culturele interventies in het sociaal domein. Dit sluit ook aan bij het koersdocument *Toekomstbestendig CKB*, waarbij kunst en cultuur het middel zijn om mensen te verbinden, talent te ontwikkelen en gezondheid en welzijn te versterken. Bergen op Zoom is een middelgrote stad met een regionale functie, een rijk cultureel erfgoed en een snelgroeïende creatieve sector. Culturele basisvoorzieningen zijn dichtbij en passend voor een stad in ontwikkeling. Zelfstandige cultuurmakers zijn belangrijk voor vernieuwing, echter is hun positie op de arbeidsmarkt momenteel kwetsbaar. *Placemaking* met kunst in de openbare ruimte biedt kansen om het culturele voorzieningenniveau te versterken en sociale samenhang te vergroten.

Uit een analyse met het Culturele Doelgroepenmodel – een breed gedragen segmentatiemodel in de culturele sector – blijkt dat 60% van de inwoners passen binnen één van de drie (dominante) publieksprofielen van het model: (1) sociaal-culturele wijkbewoners; (2) wijkgebonden senioren en (3) actieve senioren. Wijkgebonden senioren uit kwetsbare wijken doen in mindere mate mee met cultuur. Sociaal-culturele bewoners uit buitenwijken doen wat vaker mee met culturele activiteiten. Het zijn juist deze groepen die in grote mate profiteren van laagdrempelige, wijkgerichte culturele activiteiten.

Culturele instellingen en verenigingen bereiken vooral jongeren die openstaan voor cultuuraanbod. Uit publicaties van het Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP), de Cultuurmonitor en het kennisdossier van het Landelijk Kennisinstituut Cultuureducatie en Amateurkunst (LKCA) blijkt dat er groepen jongeren zijn die zich onvoldoende herkennen in het bestaande cultuuraanbod en behoefte hebben aan cultureel zeggenschap; het verdient de aanbeveling om deze jongeren actief te betrekken bij de ontwikkeling van culturele activiteiten. Juist hier ligt een kans: door jongeren ruimte te geven om mee te denken en zelf vorm te geven aan cultuur, vergroten we de betrokkenheid en versterken we inclusie en vernieuwing in het culturele veld.

BIJLAGE 3

Makersstimulans

Subsidieregeling

Motivatie

De makersstimulans is een tijdelijke subsidieregeling om de positie van zelfstandige cultuurmakers in Bergen op Zoom te versterken. De creatieve sector is *pre-corona* sterk gegroeid, maar is kwetsbaar door een hoog aandeel zzp'ers (52%) met een precare inkomenspositie. Cultuurmakers zijn cruciaal voor innovatie, talentontwikkeling en sociale cohesie, maar zijn niet in beeld bij de gemeente Bergen op Zoom. Met een tijdelijke impulssubsidie (2028–2030) krijgen cultuurmakers de ruimte om hun beroepspraktijk te ontwikkelen of samenwerking te realiseren met andere sectoren. Op deze wijze draagt de impulssubsidie bij aan een sterke culturele infrastructuur, maatschappelijke meerwaarde en het toekomstbestendig positioneren van Bergen op Zoom als creatieve en ondernemende stad. Met de makersstimulans zetten we een stap richting het ondernemersbeleid: meer focus op de creatieve sector en nauwer contact met zelfstandige cultuurmakers. Cultuurmakers kunnen voor een aanvraag binnen de regeling advies inwinnen bij het Bedrijvenloket. Dit sluit aan bij de positioneringspropositie *De Makers van Morgen*, waarin Bergen op Zoom zich profileert als een vooruitstrevende, creatieve en ondernemende gemeente.

De regeling heeft twee sporen:

- spoor 1 – ontwikkeling beroepspraktijk
- spoor 2 – samenwerking & maatschappelijke meerwaarde.

Doel

Ondersteuning van zelfstandige makers bij ontwikkeling van de beroepspraktijk of samenwerking met andere sectoren om maatschappelijke meerwaarde te creëren. Met de regeling wordt beoogd bij te dragen aan de continuïteit en versterking van de culturele infrastructuur in Bergen op Zoom door:

- zelfstandige professionele, individuele en collectieve makers te stimuleren en te ondersteunen bij het realiseren van projecten in de culturele sector die bijdragen aan de (door)ontwikkeling van hun beroepspraktijk (met bijvoorbeeld een leerling – gezelftraject) – spoor 1.

of:

- zelfstandige professionele individuele en collectieve makers te stimuleren om samenwerkingen aan te gaan met partners uit andere sectoren, waarbij cultuur wordt ingezet om maatschappelijke meerwaarde te creëren en de samenleving fijner, inclusiever en mooier te maken – spoor 2.

Doelgroep

Zelfstandige professionele makers van kunst en cultuur met een beroepspraktijk in Bergen op Zoom of West-Brabant, cultuurmakers die maatschappelijke impact realiseren in Bergen op Zoom én net-afgestudeerde kunstenaars (jong talent).

Subsidieplafond

Het totaal beschikbare budget voor subsidieverlening bedraagt € 141.000. Subsidieverlening vindt plaats op volgorde van ontvangst van complete aanvragen, totdat het vastgestelde subsidieplafond van een jaar is bereikt.

Regeling

Subsidie: 75% van de subsidiabele kosten, maximaal € 4.500 (spoor 1) en € 6.500 (spoor 2). Matchingbonus mogelijk bij aantoonbare externe financiering. Publiek toegankelijk artistiek product vereist.

Stadsdichter Bergen op Zoom

Opdrachtverlening

Motivatie

Het is wenselijk om het makersklimaat van Bergen op Zoom zichtbaar en voelbaar te maken door de aanstelling van een stadsdichter. Bij representatieve momenten van het bestuur als vieringen, herdenkingen of festiviteiten wordt de stadsdichter ingeschakeld. Poëzie, rap en spoken word lenen zich bij uitstek om het verhaal van de gemeente te vertolken. De stadsdichter is ambassadeur van streektaal en geeft kleur aan de lokale identiteit, houdt dialect levend en maakt het eigentijds. Zo blijft streektaal niet alleen bewaard, maar groeit de betekenis ervan en verbindt het generaties en inwoners met elkaar.

Met de aanstelling wordt de representatieve rol niet alleen zichtbaar bij officiële momenten van de gemeente, maar ontstaan commerciële kansen voor opdrachtgeverschap. Uit de praktijk van stadsdichters in Nederland blijkt dat zij naast hun representatieve rol commerciële opdrachten krijgen, zoals maatwerkgedichten voor bedrijven, bijdragen aan evenementen en culturele projecten. Kortom: met de aanstelling van een stadsdichter faciliteert de gemeente Bergen op Zoom ook commerciële kansen.

De stadsdichter is de personificatie van een dynamisch makersklimaat. Het stadsbestuur vervult een ambassadeursfunctie: bestuurders dragen de stadsdichter en geven hem of haar een podium. De rol van stadsdichter wordt gepositioneerd als symbool van creativiteit en verbinding.

Doel

Het doel van de aanstelling van een stadsdichter is om streektaal zichtbaar uit te dragen en levend te houden. Daarmee wordt kunst erkend als onderdeel van het publieke leven en wordt een impuls gegeven aan een talentvolle makers van poëzie, literatuur, *spoken word* of rap. Tegelijkertijd versterkt de stadsdichter het culturele netwerk in de gemeente vanuit zijn of haar rol. Het resulteert in samenwerking met lokale makers, bedrijven, maatschappelijke instellingen en culturele initiatieven.

Opdrachtnemer

Een zelfstandige maker van poëzie, literatuur, *spoken word* of rap.

Profiel & Selectiecriteria

- Artistieke kwaliteit: originaliteit, zeggingskracht en vakmanschap;
- Betrokkenheid: affiniteit met de stad en haar inwoners;
- Presentatievaardigheden: kan voordragen en publiek betrekken;
- Inclusiviteit: gedichten spreken een brede groep van inwoners aan;
- Binding: maker met een sterke binding met Bergen op Zoom;
- Taalvaardigheid: uitstekende beheersing van Nederlands (en het Bergs dialect);
- Creativiteit: ervaring met poëzie en aansluiting bij maatschappelijke en culturele thema's;
- Publieke rol: bereidheid om op te treden bij evenementen en herdenkingen.

Invulling van de functie

- Schrijven van gedichten bij officiële gelegenheden (nieuwjaarsbijeenkomst, dodenherdenking, bijzondere gebeurtenissen);

- Voordragen tijdens 3–5 gemeentelijke of culturele evenementen per jaar;
- Publicatie via gemeentelijke kanalen en lokale media.
- Roulerend systeem: afwisselend een jonge maker en een ervaren dichter om meerstemmigheid en dynamiek te stimuleren;
- Aanstelling: 2 jaar voor continuïteit en zichtbaarheid.

Symbolische waarde

De opdracht is kleinschalig in uitvoering, maar heeft grote verbindende waarde voor inwoners en stad. Het versterkt het makersklimaat en draagt bij aan een herkenbare culturele identiteit.

Budget

Het budget bedraagt jaarlijks € 2.500 voor het schrijven en voordragen van 3 – 5 gedichten bij publieke aangelegenheden. Het totaal budget voor aanstelling van een stadsdichter bedraagt € 10.000 voor de periode 2027-2030.

BIJLAGE 4

Buurtcultuur

Subsidieregeling & opdracht

Motivatie

Wijkgebonden senioren uit kwetsbare wijken en sociaal-culturele inwoners uit buitenwijken vertegenwoordigen ruim 44% van de inwoners van Bergen op Zoom. Voor deze groepen is het aanbod van kunst en cultuur (op dit moment) minder toegankelijk. Om cultuurdeelname te stimuleren zijn cultuuractiviteiten in de eigen buurt wenselijk. Samen muziek maken of een buurtfeest met creatieve workshops: buurtcultuur verbindt mensen, vermindert eenzaamheid en draagt bij aan gemeenschapszin. Buurtcultuurprojecten zijn laagdrempelig, sluiten aan bij bestaande verenigingen en brengen kunst en cultuur dichtbij.

De regeling Buurtcultuur stelt activiteitenbijdragen beschikbaar die culturele verenigingen, cultureel ondernemers en het culture amateurveld verbinden met inwoners uit aandachtswijken. Om de regeling op gang te brengen wordt een cultuuraanjager aangesteld (opdracht). Deze aanjager wordt gedetacheerd vanuit het centrum voor de kunsten (CKB). De aanjager stimuleert samenwerking tussen inwoners en het culturele veld, ondersteund bij subsidieaanvragen en versnelt initiatieven in de wijk.

De regeling heeft twee sporen:

- spoor 1 - amateurkunst & buurt
gericht op laagdrempelige projecten van verenigingen met actieve bewonersparticipatie
- spoor 2: - professionele kunst & wijk
gericht op samenwerking tussen bewoners, verenigingen en een professionele kunstenaar of instelling

Doel

De regeling Buurtcultuur heeft als doel om kunst en cultuur in te zetten om bewoners en/of identiteitsgemeenschappen in aandachtswijken samen te brengen, sociale cohesie te versterken en cultuur toegankelijk te maken. Met de regeling ondersteunen we laagdrempelige projecten die ontmoeting, samenwerking en eigenaarschap stimuleren door:

- verenigingen, cultureel ondernemers, stichtingen en buurtbewoners te verbinden door middel van creatieve activiteiten in de wijk. Samen bedenken, uitvoeren en beleven staat centraal;
- buurtbewoners en verenigingen te verbinden aan een professionele kunstenaar of instelling. Artistieke kwaliteit en inspiratie versterken het proces.

Doelgroep

Verenigingen, stichtingen en cultureel ondernemers die actief zijn in het (amateur)kunstenveld en lokaal geworteld zijn in Bergen op Zoom kunnen projecten indienen die bewoners of identiteitsgemeenschappen actief betrekken bij het bedenken, uitvoeren en beleven van culturele activiteiten

Subsidieplafond

Het totaal beschikbare budget voor subsidieverlening bedraagt € 105.000. Subsidieverlening vindt plaats op volgorde van ontvangst van complete aanvragen, totdat het vastgestelde subsidieplafond van een jaar is bereikt.

Het totale budget over de periode 2027-2030 voor de financiering van de cultuuraanjager bedraagt € 50.000.

Regeling

Subsidie spoor 1: amateurkunstenveld: 90% van de subsidiabele kosten, minimale bijdrage € 500 en maximale bijdrage € 2.000 per project. Matchingbonus mogelijk bij aantoonbare externe financiering. Subsidie professionele kunst & wijk met professionele maker: minimaal 50% van de subsidiabele kosten, maximaal € 7.500 per project.

BIJLAGE 5

Impuls jongerencultuur

Opdracht & contract voor voucherverstrekking

Motivatie

Culturele kerninstellingen en verenigingen bereiken met name jongeren die openstaan voor cultuuraanbod. Er zijn ook groepen jongeren die zich niet herkennen in dit (traditionele) cultuuraanbod. Zij voelen zich buitengesloten en hebben behoefte aan cultureel zeggenschap door zelf activiteiten te bedenken en te organiseren.

De coronaperiode heeft jongeren (nog) kwetsbaarder gemaakt. Vanuit dit perspectief is het belangrijk om juist jongeren, die zich niet herkennen in het huidige cultuuraanbod, te versterken met een community-aanpak. In de gemeente Roosendaal wordt met succes een community-aanpak toegepast om jongeren actief te betrekken bij cultuur. De gemeente Bergen op Zoom kan leren van de community-aanpak in Roosendaal.

Vanuit de Rijkscompensatiemiddelen Cultuur wordt een jongerencoach gefinancierd die initiatieven van jongeren in de vrije tijd signaleert en vooruit helpt. Het domein van vrije tijd is een bewuste keuze omdat jongeren daar zelf bepalen wat ze doen. De jongerencoach verstrekt vouchers aan jongeren met kansrijke ideeën en begeleidt bij de realisatie van projecten. Op deze wijze kunnen jongeren hun eigen projecten starten en op eigen voorwaarden de samenwerking zoeken met makers en instellingen waarin cultuur, ontmoeting en ondernemerschap samenkomen. Op deze wijze worden nieuwe ideeën en verbindingen in Bergen op Zoom tot stand gebracht.

De jongerenimpuls geeft een opgroeiende generatie ruimte en verantwoordelijkheid. Hierdoor ontstaat een positieve en betekenisvolle vrijetijdsbesteding, wat gevoelens van uitsluiting voorkomt en de kans op negatieve patronen als overlast, verveling en rondhangen vermindert. Cultuur biedt een veilige omgeving waarin jongeren (nieuwe) sociale contacten opbouwen, talenten ontwikkelen en zich gewaardeerd voelen. Het versterkt het zelfvertrouwen en binding met de gemeenschap. Juist in buurten waar kansen ongelijk verdeeld zijn, helpt een community-aanpak om problemen te voorkomen en perspectief te vergroten.

Doel

De jongerenimpuls heeft als doel om:

- jongeren die zich niet herkennen in het huidige cultuuraanbod meer ruimte en invloed geven;
- eigen ideeën en talenten te bekrachtigen door jongeren zelf culturele activiteiten te laten organiseren;
- nieuwe contacten en samenwerking tussen jongeren, makers en culturele instellingen mogelijk te maken.
- een zinvolle vrijetijdsbesteding te bieden aan jongeren om verveling, overlast en rondhangen te voorkomen.

Opdrachtnemer(s)

Makers van cultuur uit Bergen op Zoom met een hart voor jongeren en ervaring in het begeleiden van trajecten met een community-aanpak.

Budget

Het totaal budget voor de jongerenimpuls bedraagt € 150.000 voor de periode 2027-2030. De maximale vouchervergoeding bedraagt € 2.500 per project.

BIJLAGE 6

Budgetoverzicht 2027 - 2030

Programma	Budget	soort	2027	2028	2029	2030	Totaal
	<i>beschikbaar</i>		<i>jaar</i>	<i>jaar</i>	<i>Jaar</i>	<i>jaar</i>	<i>budget</i>
			€	€	€	€	€
Makersklimaat	151.000						
Makersstimulans		regeling		50.000	46.000	45.000	141.000
Stadsdichter		opdracht	2.500	2.500	2.500	2.500	10.000
Buurtcultuur	155.000						
Aanjager buurtcultuur		opdracht	12.500	25.000	12.500		50.000
Buurtcultuur		regeling	25.000	40.000	40.000		105.000
Jongerencultuur	150.000						
Jongerencoach(es)		opdracht	20.000	20.000	20.000		60.000
Voucherbudget		contract	30.000	30.000	30.000		90.000
Totaal			90.000	167.500	151.000	47.500	456.000